

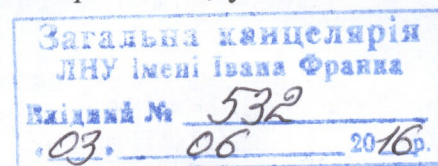
ВІДГУК

**офіційного опонента на дисертацію ДОРЯНИН Парасковії Ярославівни
«Новини на регіональному телебаченні: українськоцентрична парадигма»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата наук із соціальних
комунікацій зі спеціальності 27.00.04 – теорія та історія журналістики**

Наукова розвідка пані Парасковії Дворянин засвідчує: сучасне інформаційне телевізійне мовлення, зокрема, його регіональний складник, цікавить українських дослідників соціальних комунікацій, які прагнуть ґрунтовно вивчити природу, специфіку, особливості цієї сфери аудіовізуального мистецтва й творчості. Науковці розглядають телебачення як потужний медіаресурс, наймасовіший, найдоступніший та найефективніший вид комунікації. Ефірна практика загальнонаціональних та регіональних телекомпаній показує зміну функціональних пріоритетів екранного мовлення – від ери просвітництва до ери розваг. Сучасне телебачення є джерелом інформації, все більше інформації вибіркової, ефектно оформленої, що поліпшить показники, підвищить рейтинги, та чи згуртує громаду навколо високої мети?

Дисертація «Новини на регіональному телебаченні: українськоцентрична парадигма» зорієнтована на вивчення *«інформаційно-емоційного і змістовно-тематичного соціогуманістичного потенціалу новин в епоху глобалізації, коли різноманітні інформаційні потоки (зокрема й ворожі) пронизують інформаційний простір України і загрожують національній ідентичності, соборності держави»* [с. 7]. Наразі це завдання доволі складне й неоднозначне.

Проблема інформаційного, змістового, тематичного, емоційного наповнення телепродукту в інформаційному типі мовлення, частково висвітлювалася у наукових джерелах вітчизняних і зарубіжних дослідників екранних мас-медіа. І в аналізованій дисертації достатньо відображено теоретичні та практичні здобутки різних наукових шкіл. Пані П. Дворянин вказує неопрацьовані напрямки й характеризує тенденції функціонування телевізійних новин, зокрема, регіонального виробника, у контексті українськоцентричної парадигми.

Обраний вектор дослідження є актуальним і практично значимим: у роботі озвучуються проблеми створення якісного інформаційного телевізійного продукту, з огляду на регіональну специфіку, програмну концепцію, соціокультурні орієнтири. Дисертантка розглядає тематично-змістовий аспект телевізійних новин, що виходять в ефір різних регіональних телекомпаній: Кримської Чорноморської ТРК «Крим» – «Время новостей», «Волна», «Неаполь», «Крим»; Вінницьких «Віта» («День за днем»), ВТД («Телевізійні новини Вінниччини»); Львівських Нового каналу («Наш репортер»), Обласної державної телерадіокомпанії («Новини») та ZIKy («Огляд подій дня»); Сумських ТРК «Відіком» («Новини») та Обласної державної телерадіокомпанії («Час країни»); Харківських ОТБ («Сьогодні»), 7 каналу («Харьковские известия») та Simon («Объектив»).

Пані П. Дворянин окреслює аксіологічні параметри поширення регіональними телевізійними новинами ціннісної морально-духовної інформації та осмислює вагу новинних повідомлень у контексті формування єдиного національного інформаційного простору України, аналізує та обґрунтовує аспекти позитивної та негативної інформації регіонального телебачення в системі формування та утвердження загальноукраїнської національно-громадянської ідентичності, розглядає новітні принципи роботи репортера в умовах інформаційної та військової агресії, коментує присутність аналітики в новинах, що свідчить про систематизоване дослідження тележурналістики. Дисертантка створює модель новинних випусків регіонального телебачення та показує як можна поєднати регіональні (локальні), національні й загальнолюдські цінності на засадах українськоцентричної парадигми в інформаційній програмі, що свідчить про оригінальність, актуальність та новизну.

Наукова робота чітко структурована, систематизована та послідовна.

Перший розділ **«Теоретико-методологічні та джерелознавчі засади дослідження регіональних телевізійних новин»** оглядає наукові та навчально-методичні праці, які стосуються теми, систематизує набуті в теорії та історії журналістики знання, вмотивовує потребу використання методологічної бази.

Пані П. Дворянин звертається до витоків поняття «новина – новини», деталізує методіку створення інформаційної програми, специфіку функціонування

інформаційного мовлення різних форм власності та висуває гіпотезу, що «...в основі регіонального медіавиробництва, яке зачіпає інтереси і потреби тієї чи іншої людини або українського суспільства загалом (незалежно від того, чи стосується соціальних проблем, політики, економіки, культури тощо), має бути інформування про регіональні, всеукраїнські і загальнолюдські цінності в органічній єдності, яке за таких умов сприятиме формуванню здорових морально-психологічних рис, соціогуманістичного світобачення, державницького мислення, національно-громадянської гідності» [с. 26], яка є актуальною в контексті розуміння політико-ідеологічної, соціокультурної місії регіонального телебачення.

У другому розділі **«Новини регіонального телебачення в контексті українськоцентричної парадигми»** йдеться про орієнтири інформаційного простору, роль регіонального мовлення в контексті формування національно-культурних цінностей, патріотизм, духовно-моральне мислення та професійну порядність журналістів, правдивість, неупередженість, незаангажованість творців ефірних повідомлень, ефективність цілеспрямованого інформування, явище міжрегіональної та регіональної комунікації.

Пані П. Дворянин виокремлює проблему виробництва телепродукту місцевими телекомпаніями, зважаючи на матеріально-технічну базу, фахову компетентність, творчий ресурс: *«Щоби на всіх телеканалах України, зокрема й регіональних, які є самостійним сегментом структури національного телебачення, запанувала вдумлива, цікава телевізійна журналістика, інформацію потрібно розглядати як духовно-інтелектуальну національну вартість, яка в демократичному суспільстві вільно пульсує по вертикалі (від покоління до покоління) і по горизонталі (на рівні одного покоління чи особи)»* [с. 89].

Аналізуючи джерельну базу, спираючись на власний досвід практичної діяльності в мас-медіа, авторка радить виробникам телепродукту відповідально творити новини, насичуючи їх національно-громадянським, інтелектуально-естетичним змістом, створюючи правдивий екранний образ світу, України, регіону.

Третій розділ **«Чинники комунікативної ефективності новин регіональних телеканалів України»** акцентує на тому, що сучасні засоби масової комунікації

пропонують споживачеві широкий спектр інформаційного продукту, от тільки як вибрати з цього плинного потоку новин правдиву історію, щоб не наразитися на неперевірену, недостовірну, а чи й цілеспрямовано спотворену інформацію? Авторка бере до уваги чинники новинної цінності, комунікативну ефективність телевізійних новин, професійні стандарти та вимоги, етичні критерії журналістської діяльності й стверджує, що телебачення, зокрема, регіональне, може неабияк прислужитися процесу формування загальноукраїнської національної ідентичності, важливо, щоб телевізійники глибоко усвідомлювали *«моральну відповідальність за тематично-змістову, естетично-емоційну, інформаційно-пізнавальну насиченість підготовлених ними новин»* [с.129]. Дослідниця розмірковує про те, наскільки сучасне телебачення здатне задовольнити простий «людський інтерес» – побачити й почути цікаву життєву історію, адже лише 24% новин регіональних виробників пропонують глядачеві «інтригуючі, емоційно насичені змістовні повідомлення про морально чистих, працелюбних, вихованих, інтелектуально багатих, відданих національній українській справі людей» [с. 153]. Пані П. Дворянин вивчає складники інформаційних програм регіональних телеканалів, особливості композиції, структури, верстки матеріалу тощо. Аналіз теорії, осмислення тенденцій української ефірної практики, досвід роботи на телебаченні заохотили дисертантку запропонувати соціокультурну модель випусків телевізійних новин, які би сприяли самоідентифікації глядача. Дослідниця стверджує: *«нинішній етап суспільно-політичного розвитку зумовлює важливу потребу переосмислення принципів і функцій діяльності регіонального телебачення, як і всіх засобів масової комунікації, морально-психологічну кореляцію тематично-змістової насиченості новинних передач через спектральне посилення у них гуманістичних, загальнолюдських, всеукраїнських національно-ціннісних орієнтирів. Цей процес пов'язаний із свідомим і несвідомим впливом на зміну у позитивному плані інтересів глядачів»* [с. 165].

Праця пані П. Дворянин свідчить про уміння поєднувати теорію й практику телевізійної журналістики, пропонувати власні міркування та узагальнення. Обґрунтованість результатів дослідження інформаційного телевізійного мовлення в

контексті розуміння українськоцентричної парадигми підтверджується як теоретичними положеннями й висновками, так і емпіричною базою.

Тексту рукопису притаманна цілісність та логічна завершеність. Термінологія є загально визнаною. Оформлення дисертації та автореферату відповідає вимогам, що висуваються до такого типу наукових досліджень. Авторка коректно інтерпретує теоретичні надбання, водночас вказує на нові вектори вивчення регіонального інформаційного телебачення в сфері соціальних комунікацій.

Проте у дисертації є тези, які слід уточнити. Зокрема:

1. Пані дисертантка протягом усієї роботи використовує паралельно терміни ЗМІ та ЗМК, водночас, у 1 розділі пояснюється роль реципієнта у процесі створення новин. Цитуємо: «Відбувається перехід від інформування до комунікації (від ЗМІ до ЗМК)» [с. 20]. Напевне, варто точніше і аргументованіше витлумачити ці поняття в контексті дисертації.

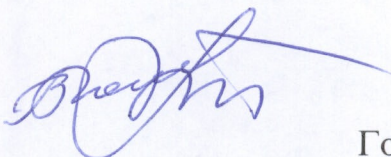
2. Високі ідеали та гуманістичні концепти, викладені в дисертації, як не прикро, далекі від реальності. Хотілося б почути від шановної дослідниці, як конкретно можна змінити «картину світу», адже відкритий простір, у якому ми живемо, шле не зовсім привітні інформаційні виклики. Чи здатне сучасне телебачення виховати, згуртувати громаду? Телебачення комерціалізується, екранне видовище затьмарює зміст. Як ви реалізуєте на практиці ті принципи, що описуєте?

3. Поради й рекомендації стосовно реалізації українськоцентричної парадигми в регіональних теленовинах, викладені у Висновках, зокрема, класифіковані дослідницею соціокультурні цінності, перегукуються з відомими релігійними заповідями, й у науковій роботі сприймаються більше на емоційному рівні. Яким чином можна краще презентувати вказані цінності як конструктивний науковий матеріал?

Однак слід наголосити, що висловлені зауваження мають дискусійний характер і не впливають на загальне позитивне враження від дослідження. Дисертація П. Я. Дворянин є завершеною працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані теоретичні й експериментальні результати, що в сукупності є суттєвими для підвищення якісного рівня інформаційного телевиробництва й

важливі для розвитку журналістикознавства. Ступінь актуальності, наукової новизни, практичного значення роботи є достатньою. Дослідниця мала на меті розкрити інформаційно-змістовні та емоційно-тематичні особливості новин регіонального телебачення у контексті українськоцентричної парадигми й упоралася із завданнями, належним чином обґрунтувала висновки та рекомендації, спираючись на результати проведеного дослідження інформаційної телепродукції.

Таким чином, дисертація «Новини на регіональному телебаченні: українськоцентрична парадигма» відповідає всім вимогам п. 11 та п. 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 року №567, які висуваються до кандидатських дисертацій, а її авторка, Дворянин Парасковія Ярославівна, заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата наук із соціальних комунікацій за спеціальністю 27.00.04 – теорія та історія журналістики.

Офіційний опонент

Гоян Віта Володимирівна,

доктор наук із соціальних комунікацій, доцент,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка,

Інститут журналістики, доцент кафедри кіно- і телемистецтва

31 травня 2016 р.

Підпис Гоян Віти Володимирівни
засвідчую:

